

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 11. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 8. december 2017

Tidspunkt: kl. 9.15

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Jan E. Jørgensen (V), Erling Bonnesen (V), Claus Larsen-Jensen (S), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Finn Sørensen (EL), Rasmus Nordqvist (ALT), Holger K. Nielsen (SF), Magni Arge (T) og Aaja Chemnitz Larsen (IA)

Desuden deltog: finansminister Kristian Jensen, udenrigsminister Anders Samuelsen, udviklingsminister Ulla Tørnæs og minister for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde Karen Ellemann og miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen.

L Punkt 1. Samråd med finansministeren om Kommissionens vækstanalyse for 2018 samt Kommissionens rapport om varslingsmekanismen 2018 (enslydende spørgsmål er også stillet på FIU alm. del – samrådsspørgsmål D) (holdes fælles med Finansudvalget)

KOM (2017) 0690

EUU alm. del (17) – samrådsspørgsmål C

KOM (2017) 0690 – bilag 1 (notat af 1/12-17 om det europæiske semester)

EU-note (17) – E 9 (note af 6/12-17)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3585 (udenrigsanliggender – handel) den 10. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

1. WTO

– *Politisk drøftelse*

KOM (2017) 0668

Rådsmøde 3585 – bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (17) – bilag 164 (udvalgsmødereferat side 154, senest behandlet i EEU 3/11-17)

EUU alm. del (072) – bilag 321 (udvalgsmødereferat side 1096 FO, forhandlingsoplæg forelagt EEU 13/6-08)

Udenrigsministeren: Jeg vil forelægge det eneste dagsordenspunkt på rådsmødet for udenrigsanliggender – handel – der afholdes den 10.-13. december 2017 i Buenos Aires. Punktet forelægges til orientering.

Punktet vedrører WTO's 11. ministerkonference den 10.-13. december i Buenos Aires – også kaldet MC11. På baggrund af en orientering fra Kommissionen ventes Rådet umiddelbart før åbningen af konferencen at drøfte forhandlingsstatus og EU's taktik under MC11. Drøftelsen ventes at munde ud i rådskonklusioner.

Hvis MC11 efterfølgende munder ud i en større eller mindre pakke af aftaler, skal Rådet desuden behandle og godkende denne i Buenos Aires inden afslutningen af MC11 den 13. december.

Desværre er der ikke meget nyt at berette siden min seneste forelæggelse for 5 uger siden. De toneangivende lande står fortsat meget delte, og der er ikke mindst fortsat stor usikkerhed om, hvad USA vil med WTO. Fra amerikansk side har man meldt ud, at der ikke kan forventes substantielle resultater i forbindelse med MC11. Andre centrale WTO-medlemmer som Indien, Kina og Sydafrika gemmer sig bag det begrænsede amerikanske engagement – eller står stejlt på egne positioner.

EU har aktivt og konstruktivt søgt at bryde dødvandet, dels med forhandlingsudspil på stort set alle emner, dels gennem kontakt til andre WTO-medlemmer på både politisk og teknisk niveau. Men altså indtil videre med begrænset succes.

Størst mulighed for et konkret resultat ved MC11 knytter sig til forhandlingerne om eliminering af subsidier, som bidrager til ulovligt og ureguleret fiskeri. Emnet er relateret til FN's verdensmål – nærmere bestemt delmål 14.6 om overfiskning – og er dermed et eksempel på, at handelspolitikken kan understøtte verdensmålene. Forslaget har stærk støtte hos mange udviklingslande og er også en prioritet for EU.

Til gengæld ser det vanskeligt ud med andre emner, hvor medlemmernes holdninger generelt er meget delte. Det gælder eksempelvis på landbrugsområdet, hvor EU's og Brasiliens forslag om støttereduktion ikke har kunnet samle den fornødne opbakning. Dog kan der måske skabes enighed om et delresultat om offentlige fødevareopkøbsprogrammer, som Indien og en række udviklingslande presser på for.

Status er derfor – her 2 dage inden åbningen af MC11 – at udsigterne til en egentlig MC11-pakke må betegnes som meget usikre. Jeg tager dog alligevel med til mødet, som det ser ud nu, fordi det er afgørende at bakke op om WTO og stille op i denne svære stund. WTO er under pres, fordi nogle stiller spørgsmålstegn ved organisationen både som forhandlingsforum og regelforvalter. Men som både brede flertal i Folketinget og vekslende regeringer har fastholdt, har alle gavn af fælles handelsregler og åbne markeder, ikke mindst fattige udviklingslande og små, åbne økonomier som Danmark.

Jeg vil derfor på regeringens vegne arbejde for, at der i rådskonklusionerne lægges vægt på EU's opbakning til WTO. Derudover skal Kommissionen og vi deltagende EU-ministre i forbindelse med MC11 blive ved med at række ud til alle parter, både i forhandlingsmøder og bilateralt.

Lad mig til sidst nævne, at det ikke helt kan udelukkes, at Kommissionen vil benytte Rådsmødet i Buenos Aires til at orientere om status i nogle af EU's bilaterale frihandelsforhandlinger. Det skyldes, at bl.a. aftalerne med Mercosur og Japan kan være tæt på målstregen og måske nå en afklaring inden jul.

2. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

3. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3587 (udenrigsanliggender) den 11. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren ville forelægge punkterne på dagsordenen til orientering. Han kunne i øvrigt oplyse, at han ikke selv ville deltage i rådsmødet, da han skulle til WTO-ministtermødet den 10.-13. december i Buenos Aires. Udviklingsministeren ville derfor deltage i rådsmødet for udenrigsanliggender i stedet.

1. Irak

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3587 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (16) – bilag 895 (udvalgsmødereferat side 1311, senest behandlet i EUU 14/6-17)

Udenrigsministeren: På rådsmødet ventes en drøftelse af situationen i Irak efter den vejledende kurdiske folkeafstemning. Derudover forventes en orientering fra udenrigsrepræsentanten om status for arbejdet med en fælles EU-strategi for Irak.

Udviklingen i Irak over de seneste måneder er i høj grad formet af den vejledende kurdiske folkeafstemning, som blev afholdt den 25. september i både de kurdiske områder og de omstridte områder i Irak. EU og USA opfordrede den kurdiske regionale regering til at suspendere afstemningen, dog uden held. Det samme gjorde Tyrkiet og Iran. I det hele taget havde afstemningen meget begrænset international og regional opbakning.

Centralregeringen i Bagdad havde på forhånd meddelt, at en afstemning ville blive anset som ugyldig og ville få konsekvenser for den kurdiske regionale regering. I ugerne efter folkeafstemningen rykkede det irakiske militær således ind i de omstridte områder for at genetablere kontrollen med blandt andet Kirkuk by og de omkringliggende oliefelter. Der forekom mindre træfninger, men det generelle billede var, at de kurdiske styrker overgav områderne uden kamp.

Den kurdiske tilbagetrækning skyldtes også intern splittelse i den kurdiske regionale regering, hvor man ikke havde en fælles front mod den irakiske regering. Som resultat er kurderne blevet fortrængt fra områder, de har kontrolleret siden 2014, og præsidenten for den kurdiske regionale regering, Massoud Barzani, har trukket sig tilbage. Nu står Massoud Barzani's nevø, Nechirvan Barzani, i spidsen for den kurdiske regionale regering. Han har nu ansvaret for at drøfte centrale emner såsom kurdisk selvbestemmelse og deling af olieindtægter fra regionen med den irakiske premierminister Haider al-Abadi.

Fra dansk side anser vi ikke problematikken om de omstridte områder for løst. Det er fortsat nødvendigt med en holdbar politisk løsning, som skal findes gennem en dialog inden for rammen af den irakiske forfatning. Det er dét, vi arbejder for, sammen med vores internationale partnere i Irak. Derfor er jeg tilfreds med, at EU også har meddelt, at man er klar til at støtte forhandlingerne mellem centralregeringen i Bagdad og den kurdi-

ske regionale regering for at sikre en ordentlig aftale. Det er afgørende for Iraks stabilitet, at man finder en aftale, som begge parter kan acceptere.

Detaljerne i den kommende EU-strategi for Irak er endnu ikke på plads. Fra dansk side har vi løbende understreget, at det er vigtigt med en fælles og samtænkning af EU-tilgang til situationen i Irak, netop som fokus i højere grad rettes mod stabilisering, genopbygning og politisk reform væk fra regulære militære indsatser mod ISIL. Vi forventer, at EU's Fælles Udenrigstjeneste sammen med Kommissionen fremlægger elementer til en strategi i starten af januar 2018. Derfra er det hensigten, at den endelige strategi vedtages på rådsmødet for udenrigsanliggender den 22. januar 2018.

2. Mellemøsten

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3587 – bilag 1 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (16) – bilag 547 (udvalgsmødereferat side 822, senest behandlet i EUU 3/3-17)

Udenrigsministeren: Her forventer jeg en overordnet drøftelse af den seneste udvikling i Mellemøstregionen. Med præsident Trumps udmelding om USA's anerkendelse af Jerusalem kan det emne komme til at stå centralt. Det skyldes også, at der umiddelbart inden rådsmødet afholdes en uformel morgenmadsdrøftelse med Israels premierminister Netanyahu med hele EU-kredsen, som udenrigsrepræsentanten er vært for. Det er i øvrigt hensigten, at et tilsvarende uformelt møde vil blive holdt med præsident Abbas i forbindelse med rådsmødet i januar 2018.

Jerusalems status er et af de mest ømfindtlige emner i en fredsftale. Derfor mener den danske regering, at Jerusalems status bør være en delt hovedstad for to stater, med mindre de to parter aftaler noget andet. Det var vores holdning før, og det er det stadig.

På rådsmødet forventer jeg enighed om, at EU skal fastholde sin grundlæggende tilgang til fredsprocessen baseret på en tostatsløsning.

Hertil kommer, at en række større politiske begivenheder den seneste tid har udspillet sig i regionen. Generelt kan dynamikken ses som et udtryk for en intensivering i magtkampen mellem Saudi-Arabien og Iran. I den seneste tid har Saudi-Arabien åbenlyst forsøgt at skabe en stærkere modvægt til det, de opfatter som en stadig større iransk indflydelse i regionen – ikke blot i forhold til Syrien og Irak, men også i forhold til blandt andet Libanon og Yemen.

Den libanesiske premierminister meddelte den 4. november overraskende sin afgang under et besøg i Riyadh. Udmeldingen havde potentialet til at rykke ved Libanons politiske magtbalance, som understøtter landets skrøbelige stabilitet. Som følge af diplomatisk arbejde fra blandt andet EU, især Frankrig, er premierministeren dog siden vendt tilbage til Beirut og har trukket sin opsigelsesbegæring tilbage. Fra dansk side vil vi lægge vægt på, at EU fastholder støtten til Libanons suverænitet og integritet.

I Yemen er den allerede meget kritiske humanitære situation forværret. Den saudisklede koalition i Yemen lukkede i første halvdel af november for adgangen til lufthavne, havne og landegrænseovergange. Blokaden, der siden er blevet lettet en smule, kom som en reaktion på et ballistisk missil affyret den 4. november fra Yemen af den iranskstøttede Houthibevægelse mod lufthavnen i Riyadh.

Situationen er de seneste uger blevet yderligere kompliceret af et tilsyneladende brud mellem Houthibevægelsen og tidligere præsident Saleh, som førte til, at Saleh blev dræbt

den 4. december af Houthimilitserne. Attentatet kom efter, at Saleh i en tale havde rakt ud til koalitionen. Det blev af houthierne opfattet som landsforræderi.

Vi vil fra dansk side prioritere, at EU og det internationale samfund lægger pres på den saudiskledede koalition således, at blokaden helt ophæves, og de FN-ledede fredsforhandlinger i Yemen genoptages.

Magtkampen mellem Iran og Saudi-Arabien har implikationer for stabiliteten i hele regionen. Fra dansk side vil vi derfor bakke op om initiativer – også i EU – der kan føre til de-eskalering. Fra dansk side vil vi desuden bakke op om en aktiv EU-tilgang i spørgsmålet om Irans ballistiske missilprogram samt destabiliserende adfærd i regionen, som udgør en bekymring for både EU og USA.

Rasmus Nordqvist var glad for EU's udenrigsrepræsentants udtalelse om, at hun fortsat ville arbejde for en tostatsløsning, hvor der bliver taget hensyn til Jerusalems rolle. Ungarn havde dog blokeret for, at Mogherini kunne komme med en fælles udtalelse på vegne af EU-landene. Men der var netop behov for et fælles modtræk. Hvordan ville udenrigsministeren presse på for, at EU-landene kunne spille en stærk og aktiv fælles rolle for at få løst konflikten? På det forestående møde mellem EU og premierminister Netanyahu ville det være oplagt at tale højt og tydeligt om menneskerettighedssituationen på Vestbredden, især område C, hvor der fandt massive overgreb sted mod nogle landsbyer.

Holger K. Nielsen var tilfreds med, at regeringen indtog en klar holdning, der gik imod USA's udmelding. Men var det så ikke tid til, at EU fik en stærkere rolle at spille i Mellemøsten? Præsident Trump havde nu fraspillet sig alle kort for at være mægler i konflikten. Hidtil havde præsidenter som Obama og Clinton brugt mange kræfter på at mægle, men den mulighed var der ikke længere. Skulle situationen så bare køre ad Hekkenfeldt til med radikalisering af palæstinenserne og en mulig ny intifada? Ville man på mødet diskutere, hvordan EU kunne spille en mere aktiv rolle og lægge pres på Israel ved økonomiske tiltag?

I forhold til konflikten mellem Iran og Saudi-Arabien var det hans fornemmelse, at USA og måske også EU havde lagt for mange æg i saudierne kurv. Trumps mellemøstpolitik var en katastrofe, og USA's støtte til saudierne betød, at de troede de kunne agere, som de ville, og at konflikten med Iran tog til.

Finn Sørensen var også tilfreds med ministerens udmelding om, at man ikke ændrer politik på området og stadig arbejder for en tostatsløsning med Jerusalem som delt hovedstad, med mindre parterne aftaler noget andet. Situationen havde dog ændret sig radikalt, for præsident Trump kendte udmærket EU's holdninger, men det havde ikke afskrækket ham. Var ministeren enig i, at den amerikanske udmelding var skadelig for fredsprocessen? Hvilke skridt ville regeringen tage for at skabe den nødvendige ligevægt? Nu kunne den israelske regering få fri bane til at fortsætte sin skadelige besættelsespolitik med bl.a. ulovlige bosættelser. Ville ministeren sammen med EU's øvrige udenrigsministre give en klar besked til Israel, USA og verdensoffentligheden om, at man var imod præsident

Trumps beslutning? Hvilke initiativer ville man tage over for Israel, så Israel forstod alvorren? Man burde i hvert fald bringe økonomiske sanktioner på dagsordenen over for premierminister Netanyahu. Ville ministeren rejse en diskussion både i Danmark og blandt EU's udenrigsministre om en anerkendelse af Palæstina? Det måtte til for at fortælle USA og Israel, at det var en gal kurs – og af hensyn til den palæstinensiske befolkning, som måtte opfatte den nye udvikling som et kæmpe svigt. Situationen kunne blive forværret, hvis palæstinenserne fik indtryk af, at alt håb nu var ude, og at ingen længere støttede dem, når det kom til stykket.

Kenneth Kristensen Berth anså det for et paradoks, at Finn Sørensen på den ene side kritiserede, at USA's med sin anerkendelse af Jerusalem som Israels hovedstad havde foretaget et ensidigt skridt, men på den anden side talte for, at man fra dansk side skulle foretage et ensidigt skridt ved at anerkende Palæstina. Han påpegede, at USA's beslutning havde været ganske mange år undervejs, og i juni havde senatet med 90 stemmer mod 0 – og 10, der afstod – vedtaget, at man officielt skulle anerkende Jerusalem som Israels hovedstad, så den opfattelse var bredt funderet i det amerikanske samfund og ikke kun Trumps beslutning. Venstrefløjen måtte diskutere sagen med medlemmer hos demokraterne, som tydeligvis bakkede op om republikanerne på det punkt.

Han bad udenrigsministeren forklare, hvad EU's officielle holdning var. Ikke blot blev EU-landenes første fælles udtalelse blokeret af Ungarn, men Tjekkiets præsident havde også talt for at følge USA og anerkende Jerusalem som Israels hovedstad. I hvilket omfang repræsenterede Mogherinis udtalelse EU's officielle position, når 1-2 lande var uenige i den?

Udenrigsministeren slog fast, at den danske holdning til en anerkendelse af Palæstina var uændret både hos regeringen og et bredt flertal i Folketinget. Men regeringen var uenig i USA's beslutning, og man mente, at et sådant ensidigt træk ikke fremmer muligheden for en samlet løsning. Jerusalems status var måske det mest ømfindtlige emne i forhandlingerne om en freds aftale. Her var Danmark enig med resten af EU: Byen bør være en delt hovedstad mellem Israel og Palæstina, med mindre de to parter aftaler noget andet, men under de nuværende omstændigheder bør ambassader ikke flyttes fra Tel Aviv.

Han var enig med de medlemmer, der havde talt for, at EU skulle styrke sit engagement i regionen. Der skulle nu gennemføres et møde i EU-Israel Associeringsrådet, og en tæt dialog med de regionale parter skulle i gang for at skabe opbakning til fredsprocessen og sikre forsoningen mellem Hamas og Fatah. På den anden side kaldte han det naivt at tro, at der var perspektiv i en løsning uden et amerikansk engagement, så EU måtte opfordre USA til at komme med et ambitiøst og konstruktivt fredsudspil.

Til Holger K. Nielsens kommentar om USA's støtte til Saudi-Arabien bemærkede han, at et tæt parløb mellem de to lande ikke er noget nyt, men også blev kørt under præsident Obama. Han tilføjede, at Saudi-Arabien i øvrigt havde taget klar afstand fra USA's udmelding.

Rasmus Nordqvist mente, at israelernes opførsel på Vestbredden, især rydning af landsbyer omkring Hebron og kontinuerlige bosættelser, udgjorde brud på palæstinenserne fundamentale rettigheder. Ville man tage det op på mødet med Netanyahu, og ville man tage konkrete skridt over for Israel? Der blev holdt møder og talt meget, men det virkede, som om at israelerne er ligeglade. Et USA, der fuldt og helt støtter Israel, sammen med et EU, der kritiserer, men ikke udviser handling, gjorde, at det ikke var muligt at karakterisere parternes samtale som ligeværdig.

Finn Sørensen efterlyste også handling, der kunne bringe balance i situationen. Alle kunne være enige om, at det ville fremme en løsning, hvis USA spillede en aktiv og positiv rolle, men realiteten var, at USA allerede var på banen – til gengæld på en ensidig og skadelig måde. I den situation måtte EU finde ud af, hvordan man kunne skabe ligevægt. Han var skuffet over, at udenrigsministeren blankt afviste en diskussion om en dansk anerkendelse af Palæstina. Han vidste godt, at der ikke var flertal for det i Folketinget, men han ville genrejse diskussionen netop på baggrund af Trumps nye udmelding. Hvis man skulle give palæstinenserne og andre, der ønsker fred, bare et lille håb om, at nogle kræfter i verden ikke vil nøjes med at snakke, men også handle, var en anerkendelse et skridt, Danmark kunne foretage. Man kunne forsøge at overbevise flere EU-lande om gøre det samme, for nogle havde jo allerede gjort det. Han spurgte, hvad EU-landene ville sige til Netanyahu under kaffen. Ville man tage de daglige overgreb og de ulovlige bosættelser op for at få israelerne til at forstå situationens alvor?

Kenneth Kristensen Berth tydeliggjorde, at han havde spurgt til EU's holdning, fordi EU's udenrigspolitik ellers var et mellemstatsligt anliggende. Det forudsætter, at alle lande er enige, før der kan tilkendes en fælles holdning. Ungarn gik imidlertid imod udsendelsen af en fælles EU-udtalelse, og der var ikke tale om en rådsbeslutning – dermed talte Mogherini med sin egen udtalelse ikke på vegne af hele EU, og det var uklart, hvem hun overhovedet repræsenterede. Han bad derfor udenrigsministeren forklare, hvilket juridisk grundlag hun udtalte sig på, og hvilken værdi man kunne tillægge udtalelsen?

Claus Larsen-Jensen mente, at fredsprocessen i mange år havde stået i stampe, fordi ingen af parterne vil give sig. Trumps beslutning understøttede de mest ekstreme kræfter på begge sider. Nogle frygtede ganske vist, at USA havde spillet sig af banen, men han mente, at man ikke kan undgå at have USA med i en aftale. Problemet var, at der imens opstod et magttomrum i Mellempøsten, som levede plads til russisk indflydelse. Han mente dog, at Finn Sørensens forslag om at anerkende Palæstina var en løsning af samme nemme og hurtige karakter som den om at anerkende Jerusalem, og at sådanne ensidige løsninger ikke hjalp noget. Han opfordrede i stedet en drøftelse i EU af, hvordan de europæiske lande kan spille en aktiv fælles rolle.

Udenrigsministeren mente, at Claus Larsen-Jensen havde givet en meget præcis analyse, men slog fast, at USA stadig skulle være involveret i en løsning for Mellempøsten. Danmark ville på morgenmads mødet med Mogherini komme til at ligge på EU-landenes kritiske linje generelt. Der var ingen garanti for, at Danmark – repræsenteret ved udviklingsministeren – selv ville nå at få ordet under mødet, men kritikken ville blive rejst.

EU's politik vedrørende Jerusalem er fastslået i rådskonklusioner, hvor byen som delt hovedstad som led i en tostatsløsning udgør et kerneparameter. Den holdning var der også international konsensus om, som det var udtrykt i flere FN-resolutioner, herunder resolution 478 fra 1980.

Til Kenneth Kristensen Berth sagde han, at hverken Ungarn eller Tjekkiet havde taget afstand fra indholdet i Mogherinis udtalelse.

Rasmus Nordqvist anerkendte, at Danmark måske ikke ville få ordet på mødet med Netanyahu, men henviste til andre lejligheder, hvor man kunne udtrykke en dansk holdning. Han gentog sit spørgsmål om, hvorvidt regeringen fast og konsekvent ville forsvare menneskerettighederne på Vestbredden. Der skete overgreb også i byer, Danmark og EU sender støtte til. Ngo'ernes rolle i det israelske civilsamfund var endda begyndt at blive presset af den israelske regerings politik. Man talte meget om en tostatsløsning, men et stærkt Israel støttet af USA gjorde forholdet mellem de to parter ubalanceret.

Udenrigsministeren henviste til, at regeringen følger den linje, som et bredt flertal i Folketinget bakker op om. Både EU og Danmark specifikt kritiserede allerede, når der sker overtrædelse af menneskerettigheder, og når aftaler bliver brudt. Man havde set ganske skarpe reaktioner inden for EU-kredsen på bosættelsespolitikken og de indvirkninger, den har på palæstinenserne dagligliv.

Rasmus Nordqvist opfordrede til, at man handlede mere konsekvent i forhold til de massive og gentagne brud på menneskerettighederne og folkeretten, der foregår på Vestbredden.

Finn Sørensen påpegede, at den internationale konsensus, ministeren refererede til, ikke var til stede efter USA's udmelding. Han spurgte, hvilke handlinger man ville sætte i værk for som minimum at genskabe den balance, der eksisterede indtil da. Præsident Trump var jo ligeglad med EU's holdning i denne sag, og så måtte man foretage en handling, der understreger alvoren bag synspunkterne.

Udenrigsministeren mente, at han havde redegjort for strategien og havde ikke mere at tilføje.

3. EU's forhold til Thailand

– *Rådskonklusioner*

Rådsmøde 3587 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (13) – bilag 630 (udvalgsmødereferat side 1158,
senest omtalt på EUU-møde 20/6-14)

Udenrigsministeren: Jeg vil også gerne kort nævne, at der på rådsmødet ventes vedtaget nye rådskonklusioner, der opbløder EU's tilgang til Thailand på to punkter: De ophæver EU's hidtidige restriktioner på bilaterale højniveaumøder, og de opfordrer Kommissionen til at genoptage forhandlinger på teknisk niveau om en frihandelsaftale mellem EU og Thailand. De nye rådskonklusioner fastholder en gradvis tilgang og vil fortsat ikke indføre en fuld normalisering af forholdet.

Efter militærkuppet i Thailand i 2014 indførte EU restriktioner i relationerne til Thailand. Man suspendede bl.a. bilaterale møder på politisk niveau i et forsøg på at presse styret i Thailand til at genindføre demokrati og forbedre menneskerettighedssituationen.

Blandt en større gruppe af EU-lande anført af Storbritannien og Frankrig har der været et ønske om at opbløde restriktionerne og særligt en lempelse af restriktionerne på bilaterale højniveaumøder.

Baggrunden for den planlagte lempelse er de aktuelle positive tendenser i Thailand – ikke mindst udsigten til parlamentsvalg i landet i november 2018 og en række valgforberedende tiltag.

Andre lande uden for EU er allerede gået i retning af at normalisere forholdet til Thailand, herunder ved at gennemføre dialog på ministerniveau. Det gælder lande som USA, Australien og New Zealand. Schweiz, Canada og Norge har i lighed med EU's linje hidtil holdt sig fra samtaler på ministerniveau. Men landene overvejer nu ligeledes at justere deres tilgang og er i tæt dialog med blandt andet EU.

Lempelsen giver samtidig EU bedre mulighed for at kunne påvirke Thailand i en positiv retning på demokrati- og menneskerettighedsdagsordenen gennem en kritisk dialog på højt niveau. Det spiller også ind, at EU's manglende engagement har betydet, at Thailand i stigende grad har orienteret sig mod lande som Kina og Rusland.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Der vil desuden være en frokostdrøftelse om den stigende ustabilitet i Sahelregionen. Den finder sted forud for de forventede højniveaumøder, som ventes afholdt i Paris den 13. december og Bruxelles i januar eller februar. Et vigtigt element i drøftelsen vil være støtte til den fælles styrke etableret af G5-landene – Mali, Burkina Faso, Niger, Tchad og Mauretanien – for bl.a. at adressere udfordringerne med terrorisme og organiseret kriminalitet i regionen.

Endelig vil jeg nævne, at der også vil være en fælles drøftelse for udenrigsministre og udviklingsministre om opfølgning på EU-AU-topmødet, der fandt sted den 29.-30. november. Det vil udviklingsministeren forelægge senere i dag.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 4. Rådsmøde nr. 3588 (almindelige anliggender) den 12. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren forelagde punkterne på dagsordenen forelægges til orientering. De punkter, han ikke nævnte, ville han naturligvis drøfte, hvis udvalget ønskede det. I tillæg hertil ville han gerne indledningsvis forelægge dagsordenspunkt 5 vedrørende EU's fælles holdning om Den Internationale Hvalfangstkommission. Den ville han forelægge til forhandlingsoplæg.

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 14.-15. december 2017 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3588 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 14/12-17 – bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Udkastet til konklusionerne for mødet i Det Europæiske Råd i december fokuserer på sikkerhed og forsvar samt opfølgning på det uformelle sociale topmøde i Göteborg.

På sikkerheds- og forsvarsområdet forventer jeg, at stats- og regeringscheferne vil hilse lanceringen af det forstærkede forsvarssamarbejde, PESCO, som Rådet for Udenrigsanliggender ventes at træffe beslutning om den 11. december, velkommen. Som bekendt vil Danmark ikke kunne være med i PESCO-samarbejdet på grund af forsvarsforbeholdet.

Der vil desuden være en drøftelse af de øvrige forsvarsrelaterede områder, herunder arbejdet med det forsvarsindustrielle udviklingsprogram under forsvarsfonden, samt EU-NATO-samarbejdet.

Regeringen finder det grundlæggende positivt, at EU styrker indsatsen inden for sikkerhed. Det er et af de områder, hvor det er afgørende, at EU viser sin merværdi over for befolkningerne. Fra dansk side synes vi, det er positivt, at der er fokus på EU-NATO-samarbejdet.

Det Europæiske Råd forventes også at følge op på det sociale topmøde i Göteborg i november, hvor EU's stats- og regeringschefer drøftede sociale spørgsmål, beskæftigelse, uddannelse og kultur. Fra dansk side støtter vi op om et socialt ansvarligt Europa. Men ikke et Europa, der detailregulerer på beskæftigelses- og socialområdet.

I forhold til uddannelsesområdet synes vi, det er positivt med bedre samarbejde og koordinering mellem medlemslandene, så vores studerende og universiteter kan blive endnu bedre og mere konkurrencedygtige. Samtidigt er det et område, hvor EU kan komme med opfordringer, men hvor kompetencen til at træffe beslutninger bør blive hos medlemslandene.

Efter det ordinære møde vil der være en tematisk drøftelse af både eksterne og interne aspekter af migration som led i den strategiske dagsorden "Leaders' Agenda", som blev lanceret af formanden for Det Europæiske Råd i oktober. Der vil ikke blive vedtaget konklusioner fra denne drøftelse.

I tilknytning til mødet i Det Europæiske Råd vil der endvidere blive afholdt et eurozone-topmøde den 15. december – også som led i Leaders' Agenda. Eurozonetopmødet vil være åbent for alle medlemslande – altså også de medlemsstater, som ikke er med i eurozonen. Vi er fra dansk side glade for at være inviteret, da disse drøftelser også har relevans for ikkeeurolande som Danmark.

Det forventes, at stats- og regeringscheferne her skal drøfte bankunionen og videreudvikling af ØMU'en.

Det kan ikke udelukkes, at andre emner vil blive rejst på mødet i Det Europæiske Råd.

2. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3588 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Udenrigsministeren: Endelig vil jeg bemærke, at Rådet den 12. december ventes at følge op på implementeringen af Det Europæiske Råds tidligere beslutninger. Jeg forventer, at det estiske formandskab vil gøre status over udmøntningen af de konklusioner, stats- og regeringscheferne har vedtaget på tidligere møder.

Konkret forventer jeg, at der vil blive gjort status for de finansielle bidrag til EU's Trustfond for Afrika. Trustfonden er et vigtigt instrument i håndteringen af irregulær migration mod Europa. Fra dansk side har vi netop annonceret, at vi yder et nyt bidrag på 30 millioner kroner til fonden, som blandt andet skal gå til at styrke beskyttelsen af migranter i lande som Libyen.

3. Kommissionens arbejdsprogram for 2018

– *Vedtagelse*

KOM (2017) 0650

Rådsmøde 3588 – bilag 1 (samlenotat side 7)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 68 (brev fra Timmermans om arbejdsprogrammet)

EUU alm. del (17) – bilag 187 (udvalgsmødereferat side 223, senest behandlet i EUU 17/11-17)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Europæiske semester for 2018

– *Præsentation*

KOM (2017) 0690

Rådsmøde 3588 – bilag 1 (samlenotat side 9)

KOM (2017) 0690 – bilag 1 (notat af 1/12-17 om det europæiske semester)

EU-note (17) – E 9 (note af 6/12-17)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO 5. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på Den Europæiske Unions vegne på de tre næste møder og de ekstraordinære møder og foranstaltninger i tilknytning hertil i Den Internationale Hvalfangstkommission

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (almindelige anliggender den 12. december 2017), men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2017) 0463

Rådsmøde 3588 – bilag 1 (sammenfatning side 12)

KOM (2017) 0463 – bilag 3 (kopi af svar på spørgsmål om regeringens input til rådsafgørelsen om IWC)

Udenrigsministeren: Rådet skal vedtage EU's fælles holdning i forbindelse med de næste tre møder i Den Internationale Hvalfangstkommission IWC.

Hovedformålet med den fælles holdning er at sikre en mærkbar forbedring af hvalers bevaringsstatus. En sådan forbedring skal bl.a. ske ved:

at al hvalfangst bringes under IWC's kontrol,
at moratoriet mod kommerciel hvalfangst opretholdes,
at man modsætter sig nye typer hvalfangst,
at videnskabelig hvalfangst uden for IWC's kontrol stoppes,
at der oprettes hvalreservater,
og at man øger fokus på hvalers helbred og trivsel.

I den fælles holdning lægges der endvidere op til, at oprindelige folks traditionelle hvalfangst fortsat støttes, og at man fra EU's side anerkender de aktuelle drøftelser i IWC om oprindelige folks rettigheder.

Endelig skal der fra EU's side bakkes aktivt op om arbejdet i IWC om at skabe øget forståelse og bedre procedurer med hensyn til oprindelige folks hvalfangst.

Flertallet af medlemsstaterne støtter det foreliggende forslag. Der er især opbakning til de bevaringsorienterede initiativer, men der er samtidig fortsat generel forståelse for oprindelige folks behov for hvalfangst – ikke mindst hvad angår Grønland.

FO Fra dansk side lægger regeringen afgørende vægt på, at den fælles holdning giver EU-medlemsstaterne tilstrækkelig mulighed for at kunne bidrage konstruktivt til at sikre balancen mellem hvalfangst- og bevaringsinteresser i IWC, samt at forslaget ikke strider mod Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet. Det drejer sig især om, at IWC's mandat ikke bør udvides til også at omfatte forvaltning af småhvaler. Det gælder f.eks. grindehvaler, som er af stor betydning for Færøerne.

Der er imidlertid meget begrænset opbakning til de danske synspunkter blandt de øvrige medlemsstater, og i forhandlingerne har balancen i forslaget rykket sig yderligere i retning

af at tilgodese bevaringsinitiativer. Regeringen samt Færøerne og Grønland vurderer derfor ikke, at det foreliggende forslag kan forenes med Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet. Endvidere må forslaget anses for at være mere bevaringsorienteret end EU's fælles holdning fra 2011. Her stemte Danmark imod vedtagelsen af forslaget, ligesom man gjorde i 2008 og 2009.

Såfremt Danmark ender med at stemme imod, vil vi afgive en erklæring til Rådet, der forklarer baggrunden herfor. Erklæringen vil samtidig minde om, at da Færøerne og Grønland ikke er medlemmer af EU, er de heller ikke bundet af EU-retten. De er altså heller ikke bundet EU's fælles holdning til IWC – i modsætning til Danmark.

Men da Danmarks medlemskab af IWC dækker alle tre rigsdele, kan det blive nødvendigt for os at indtage særstandpunkter i IWC på vegne af Færøerne og Grønland, ligesom det er sket tidligere i konkrete tilfælde.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til kort at forklare baggrunden for, hvorfor vi handler, som vi gør i IWC:

Den væsentligste er at sikre sammenholdet inden for Rigsfællesskabet. Vores fælles hvalpolitik er udviklet for at sikre den rette balance mellem hensynet til hvalbestanden og hensynet til lokal kultur, tradition og økonomi. Vi ønsker en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer på et videnskabeligt grundlag.

Danmark har gennem en længere årrække befundet sig på den hvalpolitiske midte i IWC og forsøgt at slå bro mellem dem, der ønsker kommerciel hvalfangst genindført, og dem, der grundlæggende er imod.

På IWC-årsmødet til næste år skal Grønland have sine hvalkvoter fornyet. Det kræver, at 75 procent af medlemmerne stemmer for – herunder stemmerne fra EU's medlemsstater. Det er i den forbindelse helt afgørende, at Danmark fastholder sin midterposition i IWC, så vi kan sikre opbakning fra begge fløje i IWC til de grønlandske kvoteønsker.

Endelig har vi et ønske om at holde sammen på IWC, for uden denne kommission risikerer vi en ringere beskyttelse af hvalerne i store dele af verden.

Til sidst vil jeg blot nævne, at det i dag er EU's generelle holdning til IWC, der er på dagsordenen, men jeg vender tilbage til Folketinget igen forud det næste møde i IWC, som afholdes i september næste år. Her vil jeg traditionen tro deltage i et samråd i Miljø- og Fødevarerudvalget, hvor jeg vil forelægge Kongerigets samlede position til brug for IWC-mødet. Her deltager Grønlandsudvalget og Færøudvalget normalt også.

På det samråd vil jeg have mulighed for at gå lidt mere i dybden med de konkrete forslag, som kan forventes at blive et tema på IWC-mødet.

Aaja Chemnitz Larsen mente, at det var en klar glidebane med et større fokus på det bevaringsorienterede spor. Kunne ministeren bekræfte, at man fra dansk side ville stemme imod? Og hvad ville man gøre for at varetage Grønlands og rigsfællesskabets interesser – også med hensyn til de hvalfangstkvoter, der skulle forhandles i 2018? Det så ud til, at der var begrænset opbakning til den danske holdning i EU.

Magni Arge ville gerne have en meget klar udmelding om, hvad Danmark ville stemme. Han satte pris på, at det lod til, at Danmark ville stemme imod, for han kunne ikke leve med en udvidelse af IWC's mandat til også omfatte småhvaler. De burde ikke reguleres gennem et globalt fællesskab som IWC, da mange lande ikke har noget forhold til udnyttelse af havets ressourcer på en bæredygtig måde, som det er tilfældet i de nordatlantiske egne. Der er velfærden netop baseret på, at man er i stand til at udnytte havets ressourcer på en bæredygtig måde. Man burde holde sig til den regionale forvaltning og fortsætte med at støtte sig til NAMMCO. Det var godt, at man ville holde fast i en fælles holdning fra kongeriget med udgangspunkt i Færøernes og Grønlands holdning, men hvad ville man fra dansk side præsentere for EU og IWC? Han mente ikke, at forhold for oprindelige folk skulle medføre undtagelser, men at der i højere grad skulle tages stilling til, hvorvidt man kan udnytte havets ressourcer bæredygtigt. Det synspunkt skulle fremsættes i EU. EU's holdning, der gik på at bevare nogle dyr uden skelen til, om det i øvrigt er bæredygtigt, var ikke rationel. Tog man verdensmålene om, at verdens befolkning skal have mad nok, og at alle har ret til at opbygge en bæredygtig økonomi, burde de betyde, at der er mulighed for at bruge ressourcer tilgængelige i et område på en bæredygtig måde.

Finn Sørensen ville gerne have bekræftet, at afgørende vægt betød, at Danmark ville stemme imod, hvis de forudsætninger, som ministeren netop havde forelagt, ikke blev opfyldt. Var regeringens holdning afstemt med regeringerne på Færøerne og i Grønland? Han var enig med Magni Arge i, at der skal være en anerkendelse af, at mennesker i de arktiske egne skal have lov til at udnytte ressourcer i havet på en bæredygtig måde, men det var, som om balancen tippede, så hensynet til bæredygtighed går ud over de muligheder, som mennesker, der bor i de arktiske egne, har for at udnytte ressourcer på en bæredygtig måde. Han anbefalede, at regeringen tog den mere overordnede diskussion op i EU.

Rasmus Nordqvist spurgte, om man kunne presse på for at få andre lande med på udspillet fra Kommissionen om den rettighedsbaserede tilgang for oprindelige folk.

Holger K. Nielsen sagde, at han gik ud fra, at der var enighed om, at der var behov for en regulering af hvalfangsten, og at det ville være et problem uden. IWC er en vigtig institution i den globale regulering af hvalfangsten. Det var klart, at hensynet til Grønland og Færøerne skulle varetages, og ud fra ministerens forhandlingsoplæg havde han opfattelsen af, at der var forhandlet af med begge parter, og at der var en fælles indstilling fra rigsfællesskabets side. Betød IWC's regulering af småhvaler, at der så ikke kunne tages hensyn til de arktiske interesser? Eller var der ikke en sikkerhed for, at man i det tilfælde kunne tage hensyn til de oprindelige folks interesser? Holger K. Nielsen var ikke så nega-

tiv over for Kommissionens udspil, idet Socialistisk Folkeparti altid havde prioriteret bæredygtigheden højt, men det var klart, at der skal være en balance i forhold den lokale befolkning. Han ville ikke gøre indsigelser mod forhandlingsoplægget, men ville gerne have uddybet, i hvilket omfang det ville give problemer, hvis IWC fik kompetence på småhvalsområdet.

Udenrigsministeren var enig i, at det gjaldt om at finde balance mellem hensynet til lokale befolkninger og bæredygtighed. Indtil nu havde tingene bevæget sig i den forkerte retning i forhold til kongerigets vægtning. Han bekræftede, at Danmark ville stemme nej, og at det bl.a. skyldtes, at man ville udvide mandatet til at omfatte forvaltningen af småhvaler, f.eks. grindehvalen, der har stor betydning for Færøerne, og narhvaler, der er vigtige for Grønland. Medlemmerne af udvalget havde egentligt gjort hans arbejde, idet de havde forklaret kongerigets prioriteter. Det var klart, at når balancen blev endnu mere skæv, ville man fortsætte med at stemme nej.

Aaja Chemnitz Larsen var glad for, at man fra dansk side havde lyttet til den grønlandske indstilling om at stemme nej. Grønland er meget optaget af bæredygtighed, men det tipper over, når man begynder at tale om hvalers trivsel og nærmest er ude i en menneskeliggørelse af dyr. Fællesholdningen fra EU støttede ikke en rettighedsbaseret tilgang til oprindelige folk, og dermed udvandede man deres rettigheder. Inuit Ataqatigiit fandt det bekymrende, at der var tale om en kamp mellem dyrs og menneskers rettigheder. Det grønlandske folk er dybt afhængigt af at kunne fange hvaler. Overvejelserne gik også på, hvornår det giver god mening at bevare hvaler i forhold til hvalsafari og turisme, og hvornår der skal være mulighed for hvalfangst. Man havde fokus på bæredygtighed. Aaja Chemnitz Larsen gentog sit spørgsmål om, hvad man ville gøre for at varetage rigsfællesskabets interesser med henblik på forhandling af nye hvalkvoter i 2018.

Magni Arge understregede, at man fra færøsk side selvfølgelig gik ind for at udnytte havets ressourcer på en bæredygtig vis, og at det bør være baseret på videnskabelig rådgivning. Man mente også, at det i høj grad burde foregå igennem regionale instanser og ved hjælp af regional rådgivning og ikke kun igennem globale instanser som IWC. Ser man kun på det globale spor, er man ofte ikke i stand til at se effekten på et regionalt område. For det arktiske område handler det om eksistensgrundlag, så han kunne ikke acceptere, at man blandede bevaring og bæredygtighed. Bæredygtighed går på, at man skal bevare bestandene, men udnytte dem på en bæredygtig vis, så de hele tiden reproducerer sig selv, og at det skal skabe et økonomisk grundlag. Handler man kun ud fra det bevaringsmæssige spor, tyr man til fredning på en måde, så man ikke kan udnytte havets ressourcer. Det truer selvfølgelig eksistensen for dem, der lever af havet, og det var et vigtigt element i debatten, som manglede. Desværre blev bæredygtigheden nedtonet i IWC, mens bevaringsspørgsmålet fik en større prioritet. Det hang formentlig sammen med, at der var sket en uholdbar kommerciel udnyttelse af storhvalfangst i visse dele af verden på et tidspunkt. Af den grund var det vigtigt nu også at vurdere situationen ud fra regionale hensyn og se på, hvordan man ville forvalte det i fremtiden.

Holger K. Nielsen påpegede, at man ham bekendt også talte om bevaringsspor i fiskeripolitikken, så det var vel ikke så mærkeligt også at bruge det i denne sammenhæng. At man ville overlade kompetencen på småhvaler til IWC, handlede vel også om, at der var problemer andre steder i verden. Han var ikke klar over, om der kun er småhvaler på Færøerne og i Grønland, men kunne det være baggrunden for forslaget? Han gentog sit spørgsmål om konsekvenserne for Færøerne og Grønland ved, at IWC får kompetencen på småhvalsområdet.

Udenrigsministeren svarede Holger K. Nielsen, at så vidt han var orienteret, var det i forhold til småhvaler kun rettet imod Færøerne og Grønland. Det trak i den forkerte retning. Der var en bred enighed i Folketinget om, at man skal have en balance mellem bæredygtighed og hensyn til oprindelige folk. Nu trak man yderligere i den forkerte retning, og derfor var det klart, at man ville stemme imod. Medlemskabet af IWC dækker alle tre rigsdele, og det kan derfor være nødvendigt at indtage særstandpunkter i IWC på vegne af Færøerne og Grønland. Det var sket tidligere, og det kom man også til at gøre fremover.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet ingen partier havde ytret sig imod det.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

L Punkt 5. Rådsmøde nr. 3589 (almindelige anliggender – art. 50) den 12. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

L 1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd (art. 50) den 15. december 2017

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3589 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 6. Rådsmøde nr. 3587 (udenrigsanliggender - udvikling) den 11. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

1. Ajourføring af den fælles EU-strategi for Aid for Trade

– *Politisk drøftelse*

KOM (2017) 0667

Rådsmøde 3587 – bilag 2 (sammenfatning side 2)

EUU alm. del (15) – bilag 660 (udvalgsmødereferat, side 832, senest behandlet i EUU 4/5-16)

Udviklingsministeren: På rådsmødet ventes der en drøftelse af EU's strategi for Aid for Trade (handel og udvikling) fra 2007. Der forventes også vedtaget rådskonklusioner, der sammen med en meddelelse fra Kommissionen udgør en opdatering af denne strategi. Opdateringen sker i lyset af den økonomiske og politiske udvikling de seneste 10 år, herunder ikke mindst de nye verdensmål og 2030-dagsordenen. Rådskonklusionerne udtrykker støtte til bestræbelserne på at effektivisere strategien, både når det gælder EU's og medlemslandenes bilaterale samarbejde.

Formålet med Aid for Trade og EU's strategi på området er at bistå udviklingslandene i deres arbejde med at udvikle deres økonomiske kapacitet og udvide handlen som løftestang for vækst og fattigdomsbekæmpelse. EU's Aid for Trade-strategi dækker en lang række områder, der ikke alene omfatter handelspolitik i snæver forstand, men også regler og standarder samt støtte til økonomisk infrastruktur. Hertil kommer hjælp til at øge udviklingslandenes konkurrenceevne og til at gøre deres eksportbase mere flerstrengt ved at udvikle produktionskapaciteten i landenes eksportsektor.

Opdateringen af strategien omfatter følgende indsatsområder:

Der skal ske en styrkelse af koordinationen af de bilaterale, regionale og tematiske indsatser samt den tekniske assistance. Desuden skal EU's budgetstøtte i højere grad knyttes til fremme af et bedre investeringsklima. Endvidere skal der arbejdes med at sikre størst mulig sammenhæng med andre EU-instrumenter, herunder EU's bilaterale og regionale handelsaftaler. Dette er for bedre at kunne identificere de behov og barrierer i partnerlandene, der står i vejen for udviklingen af relevante handelsforanstaltninger.

Der skal også sættes større fokus på de sociale og miljømæssige dimensioner af bæredygtighed og inklusiv økonomisk vækst, herunder bedre muligheder for kvinder. Det fordrer forstærket dialog med bl.a. civilsamfundet, arbejdsmarkedets parter og lokale myndigheder.

Endvidere skal der sættes øget fokus på partnerlandenes udvikling og fremme af værdikæder, særlig i forhold til infrastruktur og digitalisering.

Kommissionen har lagt op til at opprioritere samarbejdet med de fattigste og mest ustabile lande. Denne landegrupes andel af EU's bistand er stadig relativt lille, om end den har været stigende i absolutte tal.

Endelig lægges der generelt op til bedre monitorering og rapportering vedrørende udviklingssamarbejdet på handelsområdet.

Fra dansk side ser vi Aid for Trade-dagsordenen som meget værdifuld for EU's udviklingssamarbejde generelt og for de relevante eksterne politikker. Vi hilser derfor Kommissionens bestræbelser velkomne.

Kenneth Kristensen Berth var enig i vigtigheden af migrationsspørgsmålet på topmødet i Abidjan, men havde svært ved at forstå, hvorfor det ikke spillede en rolle i forhold til ajourføringen af Aid for Trade-strategien. Hvis man ville opnå et gennembrud i hjemtagelsen af illegale migranter, skulle man vel gøre brug af alle redskaber.

Rasmus Nordqvist mente, at EU burde fokusere på at øge samarbejde mellem europæiske smv'er og opstartende firmaer i de afrikanske lande. Det var noget, man tidligere havde brugt aktivt, fordi de mindre virksomheder er gode til at lave samarbejder.

Udviklingsministeren var enig i koblingen mellem samhandel og migration. Øget samhandel var en måde at håndtere de grundlæggende årsager til migration ved at skabe mere vækst og investeringer i det afrikanske kontinent. Mange unge vælger at migrere til Europa på grund af manglende jobmuligheder og dermed mulighed for at forsøge sig selv. Kort sagt: Fordi de har opgivet håbet om en fremtid der. Ved at have fokus på Aid for Trade kunne man øge samhandlen. Ministeren glædede sig over, at Ghana var kommet meget langt fra at have været et traditionelt modtagerland af dansk udviklingsbistand til at være blevet et mellemindkomstland. I november måned havde dronningen og udenrigsministeren været på officielt statsbesøg, hvor også en større dansk erhvervsdelegation var med. Det var et udtryk for, at man igennem bistandssamarbejdet havde banet vejen for en ny type samarbejde: et øget handelssamarbejde med et land som Ghana. Koblingen mellem handel og migration fandtes allerede i Cotonouaftalen. Ministeren gik ud fra, at det var grunden til, at den sammenhæng var fremhævet i forbindelse med det kommende rådsmøde.

Ministeren var i øvrigt enig i, at smv'erne er ryggraden i den europæiske økonomi, og det vil det også være i en afrikansk sammenhæng. Derfor skulle man også tænke i, hvordan man i samarbejdet med partnere i Afrika også kan inddrage danske smv'er mere, end man gør. Ministeren ville gerne modtage ideer til det.

2. Resultater ved EU-AU-topmødet den 29.-30. november 2017

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3587 – bilag 2 (sammenfatning side 4)

EUU alm. del (17) – bilag 164 (udvalgsmødereferat side 164, senest behandlet i EUU 3/11-17)

Udviklingsministeren: Det næste punkt, jeg vil forelægge, omhandler det netop afholdte AU-EU-topmøde i Abidjan den 29.-30. november. Topmødet var en vigtig anledning til at styrke og udbygge det strategiske partnerskab mellem EU og Afrika, hvor en række udfordringer presser sig på bl.a. i forhold til irregulær migration, ustabilitet og konflikter.

På topmødet blev der konstateret enighed om en politisk erklæring, som fokuserede på investeringer, vækst og beskæftigelse, fred og sikkerhed, god regeringsførelse samt irregulær migration og mobilitet.

EU og AU vedtog også en erklæring om forholdene for migranter i Libyen. Det er yderst positivt, at EU, FN og AU nu er blevet enige om at styrke samarbejdet om at hjælpe de tusindvis af strandede migranter i Libyen tilbage til deres hjemlande. Det er godt, at de afrikanske lande tager ansvar og mere aktivt hjælper med at få deres egne statsborgere tilbage.

Irregulær migration var en topprioritet for regeringen under topmødet. Det er vigtigt for regeringen at få stoppet migrationsstrømmen mod Europa, og topmødet har bidraget til yderligere at styrke dialogen med de afrikanske lande om migration.

På topmødet markerede jeg på Danmarks vegne klart, at de afrikanske lande bør leve op til deres ansvar og tage deres egne statsborgere tilbage, hvis de ikke har lovligt ophold i Danmark og Europa. Det er en international forpligtelse, alle lande har. Og helt afgørende for at håndtere den irregulære migration. For at skabe fremdrift på tilbagetagelse er vi fra dansk side klar til gennem udviklingsbistanden at belønne de lande, der er villige til at tage imod egne statsborgere. Mens vi samtidig øger presset på de lande, der ikke lever op til deres forpligtelser.

Under topmødet var Danmark også stærk fortalere for fremme af seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder – SRSR. Retten til at bestemme over egen krop, eget liv og egen seksualitet er en fundamental menneskeret. Og ikke mindst helt afgørende for, at unge piger og kvinder kan udfolde deres fulde potentiale og bidrage til udviklingen af bæredygtige samfund. Der er store forskelle internt i den afrikanske gruppe, og ved sidste EU-Afrika-topmøde lykkedes det slet ikke at få SRSR omtalt. Dette års forhandlinger var som forudset lige så vanskelige, og resultatet heller ikke så stærkt som ønsket. Men det var dog opmuntrende at se lande som Sydafrika og Zambia støtte op om SRSR.

Topmødets overordnede tema var "Investeringer i unge". De store ungdomsårgange i Afrika er en mulighed for at skabe øget vækst og bæredygtig udvikling, men også en po-

tentielt stor udfordring. Danmark engagerede sig tidligt i forberedelsen af topmødet i forhold til netop denne dagsorden. Danmark vil skabe udvikling med og af unge og ikke alene for unge. Vi har aktivt bidraget til, at AU-EU-topmødet ikke alene blev om unge, men også med værdifulde input og anbefalinger fra de unge selv.

Det er vigtigt, at vi nu, både nationalt og i EU, arbejder for at sikre en god opfølgning på topmødet på de ovennævnte prioriteter. Vi skal ikke mindst have skabt muligheder for de mange unge – til gavn for både Afrika og Europa.

Kenneth Kristensen Berth syntes, det var fint, at ministeren havde talt med store bogstaver, men hun havde undladt at nævne et forhold, som den tidligere udenrigsminister, Kristian Jensen, var meget optaget af: at det kan bruges til noget positivt at få nogle afrikanere til Danmark. EU og AU var, så vidt han forstod, blevet enige om, at de afrikanske lande forsøge at hjemtage illegale migranter, og at EU på den anden side skulle sørge for bedre muligheder for, at afrikanere kommer lovligt til Europa. Det forekom ham mærkværdigt. Så hvad lå der i, at der skulle skabes en bedre muligheder for lovlig migration til Europa? Hvad havde EU forpligtet sig til, og hvilke perspektiver så ministeren for sig ved immigration af afrikanere til Europa?

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, at nyhedshistorier om slaveforhold for flygtninge i Libyen havde rystet alle, og det var sikkert også en afgørende faktor for, at det var lykkedes at overbevise navnlig Nigeria om at hjemtage nogle af de borgere, der var strandet i Libyen. Kunne den skitse, man har lavet for en aftale med Nigeria også bruges til at lave en aftale for nogle af de mange afviste asylansøgere i Europa? Eller kom aftalen kun i stand på grund af forholdene i Libyen? Mange afrikanske lande afviser at hjemtage afviste asylansøgere, fordi de er afhængige af remitter osv.

Udviklingsministeren svarede Kenneth Kristensen Berth, at hun godt nok bevægede sig over på en banehalvdel, der ikke var hendes, men at afrikanere kan få ophold i Danmark på legal vis, hvis der er tale om fodboldspillere, forskere eller personer, der får et job, hvor de lever op til indtægtsbestemmelserne. Derfor ændrede beslutningen i Abidjan ikke noget for de danske forhold, og man havde ikke forpligtet sig til at åbne mere op for legal immigration.

Ministeren var ikke sikker på, om Peter Hummelgaard Thomsen med Nigeriaaftalen mente en aftale med Nigeria om afviste asylansøgere fra Danmark? Libyenaftalen var en generel aftale. Det var positivt, at de afrikanske lande var med, viste ansvar og var med til at bane vejen for, at de strandede migranter i Libyen kan vende tilbage. Det havde man ikke tidligere set formaliseret i en aftale, som det var sket i Abidjan. Der var nu nedsat en taskforce, der var i gang med at finde ud af, hvordan man kunne komme ind i lejrene i Libyen og identificere de tusindvis af mennesker, der opholder sig der under forfærdelige forhold. Det var korrekt, at netop de billeder, som alle blev vidner til forud for topmødet, havde fået de afrikanske stats- og regeringschefer til også at påtage sig et ansvar for at sikre, at deres borgere kan vende tilbage på en værdig måde.

3. Eventuelt

Udviklingsministeren: Derudover vil jeg kort nævne, at Rådet ventes at vedtage råds-konklusioner om status for implementering af EU's ligestillingshandlingsplan for 2016-2020, Gender Action Plan II eller i forkortet form GAP II.

EU's første ligestillingshandlingsplan, GAP I, for 2010–2015 havde udelukkende fokus på udviklingslandene. Med GAP II er man gået et stort skridt videre, fordi den nu dækker alle EU's eksterne relationer. Det gælder f.eks. naboskabsindsatser, skrøbelige stater, konfliktsituationer og humanitære indsatser.

GAP II har desuden et øget fokus på tre områder: vold mod kvinder, uddannelse og kvinders lige deltagelse i politiske processer. Desuden sætter GAP II fokus på at opnå kulturændringer i Kommissionen og Den Fælles Udenrigstjeneste.

Kommissionen har udarbejdet en omfattende årlig implementeringsrapport for GAP II, som er grundlaget for de foreliggende rådskonklusioner. Fra et dansk perspektiv er det særlig interessant og tilfredsstillende, at det – på trods af flere EU-medlemslandes tiltagende modstand mod seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder – er lykkedes at fastholde formuleringer i rådskonklusionerne fra maj 2015 samt fra den europæiske konsensus om udvikling fra juni i år.

Regeringen støtter varmt op om GAP II og dermed også implementeringen af denne.

Rasmus Nordqvist ville også selv hejse flaget for hele LGBTI-dagsordenen, særlig hvad angår flere afrikanske lande, hvor det går den forkerte vej med forfølgelse af LGBTI-personer, der ikke opnår ordentlig beskyttelse fra deres stater. Man skulle sørge for virkelig at arbejde for LGBTI-personers rettigheder og ret til at have en seksualitet, et privatliv og et familieliv.

Udviklingsministeren var helt enig. Hele spørgsmålet var presset nøjagtig som SRSR, Folketingets Tværpolitiske Netværk for Seksuel og Reproduktiv Sundhed og Rettigheder, og man skulle fra dansk side gøre, hvad man kan, for at presse på for, at respekten for LGBTI-personer er til stede.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 7. Rådsmøde nr. 3586 (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017

EUU alm. del (17) – bilag 209 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde fremlagde punkt 1. Miljø- og fødevarerministeren fremlagde punkterne 2-5.

FO 1. Forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2018 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende for EU-farvande og for EU-fiskefartøjer i visse andre farvande

– *Politisk enighed*

KOM (2017) 0645

Rådsmøde 3586 – bilag 3 (revideret samlenotat)

EUU alm. del (16) – bilag 334 (udvalgsmødereferat side 484, kvoter for 2017 behandlet i EUU 9/12-16)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Forslaget omfatter i år to dele; dels traditionelt næste års kvoter, dels som noget helt nyt et forslag om forbud mod fiskeri efter ål.

Indledningsvis kan jeg oplyse, at forhandlinger mellem EU og Norge blev afsluttet i fredags med en rigtig fin aftale. Vi fik bl.a. en pæn stigning på torsk. I Nordsøen steg kvoten med 10 pct., og i Skagerrak steg kvoten med 39 pct. Her skal man så huske, at torsk nu fuldt ud er under landingsforpligtelsen, og at fiskerne skal tage alle torsk med i land. Med aftalen er langt de fleste af de økonomisk vigtigste kvoter for danske fiskere på plads, og fiskeriet i norsk farvand vil kunne fortsætte efter nytår. Det ved jeg, at fiskerne er rigtig glade for.

I forhandlingerne på rådsmødet forventer jeg derfor, at den største udfordring bliver spørgsmålet om ål. Til rådsmødet i oktober havde Kommissionen fremsat et forslag om forbud mod fiskeri efter ål i Østersøen. Beslutningen herom blev udskudt til december-mødet med en opfordring til Kommissionen om at fremsætte forslag, der skulle gælde i hele EU. Der skulle i den sammenhæng tages højde for allerede gennemførte tiltag.

Nu har Kommissionen foreslået et forbud mod kommercielt fiskeri efter ål over 12 cm. Forslaget omfatter ikke glasål (yngel) – og heller ikke Middelhavet og Sortehavet. Det omfatter desuden ikke rekreativt fiskeri eller fiskeri i ferskvand. Reelt vil forbuddet derfor ramme det erhvervsmæssige ålefiskeri i danske farvande, især i Østersøen, meget hårdt.

Kommissionen har imidlertid nu som et supplement til forbuddet fremlagt et udkast til en rådserklæring, som også omfatter fiskeri i ferskvand – både erhvervsmæssigt og rekreativt. Her er der imidlertid foreslået reduktion på 50 pct. over 5 år – ikke et fuldt forbud mod fiskeri. Vi mener ikke, at det er afbalanceret i forhold til de drastiske tiltag i saltvand – eller alle ålens livsstadier.

Lad mig understrege, at regeringen anerkender, at der skal gøres en ekstra indsats for at sikre ålens overlevelse. Men det er også holdningen, at en yderligere regulering bør ske som en samlet EU-regulering og i en form, som både tager højde for de indsatser, som allerede er gennemført, og hvor man inddrager alle ålens livsstadier – også fiskeriet efter glasål.

Jeg vil i forhandlingerne i Bruxelles lægge op til, at vi fra dansk side også accepterer nye begrænsninger i mulighederne for at fiske ål som led i en pakke, hvor alle lande med ålfiskeri forpligter sig til at gøre en ekstra indsats.

På nuværende tidspunkt er det min forventning, at Kommissionens forslag møder en del modstand fra fiskerinationerne. Men om modstanden holder, tvivler jeg på. Vi kan derfor ende i en situation, hvor Danmark står meget alene – måske sammen med enkelte andre lande – med modstanden mod et forbud.

Jeg forudser nogle meget vanskelige forhandlinger om forslaget, for der er langt fra enighed blandt landene om, hvad man bør gøre, og alle forsøger at beskytte nationale interesser.

Regeringen lægger vægt på, at der findes en balanceret løsning i forhold til ål, som er mindre indgribende for det erhvervsmæssige fiskeri end Kommissionens forslag. Men der er en reel risiko for, at vi ender med et forbud mod erhvervsmæssigt fiskeri, sådan som Kommissionen har foreslået.

Og nu til den traditionelle del af forslaget – kvotedelen. Mange bestande har de senere år været inde i en positiv udvikling oven på mange år med hårde begrænsninger i fiskeriet. Det betyder, at mange af de vigtige kvoter kan sættes op, men der er selvfølgelig også kvoter, som går lidt ned. Generelt forudser jeg derfor ikke de store vanskeligheder om denne del af forslaget.

Som et generelt princip støtter regeringen, at kvoterne fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, den videnskabelige rådgivning og målsætningen i den fælles fiskeripolitik om maksimalt bæredygtigt udbytte – MSY.

Regeringen lægger vægt på, at der bliver adgang til fiskeri i norsk zone fra den 1. januar 2018. I fredags faldt fiskeriaftalen med Norge som nævnt på plads. Kyststatsforhandlingerne blev afsluttet i går, og forhandlinger mellem EU og Færøerne forventes afsluttet i dag.

Regeringen lægger vægt på, at TAC'erne – den såkaldte kvote-top-up – opjusteres svarende til udsmidet fra den del af fiskerierne, som bliver omfattet af landingsforpligtelsen i 2018. I den forbindelse skal der tages højde for forskelle i udsmidsrater mellem farvandsområderne, således at disse forskelle afspejles i kvotetilskrivningen for de respektive forvaltningsområder.

Regeringen arbejder for en begrænset stigning i TAC for torsk i Nordsøen og Skagerrak i overensstemmelse med den videnskabelige rådgivning.

Regeringen arbejder også for, at TAC for torsk i Kattegat fortsat fastsættes som en bifangstkvote med udgangspunkt i den biologiske rådgivning. Dog bør TAC fastsættes på et niveau, der tager hensyn til den positive udvikling for bestanden, således at udsmid af torsk over mindstemålet begrænses.

Regeringen finder det vigtigt, at fiskerier efter tobis, sperling og brisling kan opretholdes, og derfor også, at der fastsættes passende bifangstmuligheder for sild.

Regeringen arbejder desuden for, at der for jomfruhummer i Nordsøen findes en løsning, der tilgodeser danske fiskeres muligheder for at udnytte den danske kvote i det praktiske fiskeri.

Regeringen arbejder endvidere for, at visse arter, som ikke har en rådgivning, der dækker Østersøen, udgår af TAC-området i forordningen.

Regeringen finder, at for bestande, hvor der mangler en videnskabelig rådgivning, eller hvor der er manglende eller begrænsede bestandsoplysninger, må TAC fastsættes efter en konkret vurdering med udgangspunkt i ICES' rådgivning.

Så for at konkludere: På den ene side er forslaget om forbud mod fiskeri efter ål meget problematisk set med danske briller. Jeg vil i forhandlingerne lægge vægt på, at der findes en balanceret løsning i forhold til ål, som er mindre indgribende for det erhvervs-mæssige fiskeri end det, som Kommissionen lægger op til. Men vi kan meget vel ende med, at Danmark står næsten alene med modstanden mod et forbud, som et flertal stemmer igennem.

På den anden side er det samtidig afgørende for langt de fleste danske fiskere – og af meget stor økonomisk betydning – at der vedtages en forordning om kvoterne inden 1. januar, således at fiskeriet ikke skal ligge stille fra nytår.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side tilslutter sig et kompromisforslag, der sikrer en samlet afbalanceret løsning, idet man lægger vægt på:

- at der findes en balanceret løsning i forhold til ål, som er mindre indgribende,
- at der bliver adgang til fiskeri i norsk zone fra 1. januar 2018, og
- at TAC tilpasses, med en kvotetilskrivning svarende til udsmidet fra den del af fiskerierne, som bliver omfattet af landingsforpligtelsen i 2018, og at man i den forbindelse tager højde for forskelle i udsmidsrater mellem farvandsområderne, således at disse forskelle afspejles i kvotetilskrivningen for de respektive forvaltningsområder.

Det indstilles endvidere, at man fra dansk side arbejder for,

- at kvoterne for 2018 som generelt princip fastsættes på grundlag af den videnskabelige rådgivning, målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte og fastsatte forvaltningsplaner/-strategier,
- at TAC for torsk i Kattegat med udgangspunkt i den biologiske rådgivning fortsat fastsættes som en bifangstkvote, men på et niveau, der tager hensyn til den positive udvikling for bestanden,
- at der fastsættes en begrænset stigning i TAC for torsk i Nordsøen og Skagerrak,
- at der fastsættes passende bifangstmuligheder for sild,
- at der for jomfruhummer i Nordsøen findes en løsning, der tilgodeser danske fiskeres muligheder for at udnytte den danske kvote i det praktiske fiskeri, og
- at visse arter, hvor den biologiske rådgivning ikke dækker Østersøen, udgår af TAC-området.

Rasmus Nordqvist mente, at Danmark befandt sig blandt de lande, som lagde vægt på nationale interesser frem for på ålens. Han opfordrede til, at regeringen i stedet for at lempe på restriktionerne for Danmark arbejdede for flere restriktioner i hele EU. Hovedformålet var beskyttelsen af ålen.

Når ministeren sagde, at man ville tage udgangspunkt i ICES' rådgivning, hvor der mangler oplysninger om bestandene, gjaldt det så også forsigtighedsprincippet? Det var af afgørende vigtighed, for det var gået ned ad bakke for en række fiskebestande, hvor forsigtighedsprincippet ikke havde været fulgt.

Kenneth Kristensen Berth savnede enhver form for logik i Kommissionens forslag. Selv hvis man indtog et beskyttelsesperspektiv – som ville være højst relevant – gav forslaget ikke mening. Kunne ministeren forklare, hvilket ræsonnement der lå bag, at man ikke tog hensyn til glasål? Og hvad kunne ministeren gøre for ålefiskerne, hvis forbuddet blev stemt igennem?

Finn Sørensen mente, at ministeren prøvede at leve op til ålens evne til at sno sig. Han kunne heller ikke finde sammenhængen i Kommissionens forslag, men mente, at det samme gjaldt ministerens forhandlingsoplæg. Hun lød som om, at hvis bare danske ålefiskere blev tilgodeset, kunne man godt leve med et kompromis. Men hvad skulle det kompromis gå ud på? Hvis videnskaben siger, at ålen er truet, måtte man arbejde for noget mere vidtgående og ikke noget mindre vidtgående?

Kommissionen havde lagt op til et forbud mod lystfiskeri af havbars, fordi den var truet. Men det skulle ikke gælde erhvervsfiskeri, og det havde Danmarks Sportsfiskerforbund og Amatørfiskeriforeningen rimeligvis sat spørgsmålstejn ved.

Man måtte afstemme sin politik efter videnskaben, når man skulle forhandle, men det så ikke ud til, at man gjorde det. Enhedslisten kunne derfor ikke støtte forhandlingsoplægget.

Jan E. Jørgensen erklærede sig enig med både Kenneth Kristensen Berth og til dels Finn Sørensen. Ålen skulle reddes – og derfor skulle der gøres noget, men det var ikke

logisk, at Kommissionens forbud ikke skulle omfatte glasål. Kunne ministeren sige, hvor lang tid Kommissionen forstillede sig, der kunne gå, før ålebestanden var oppe på så bæredygtigt et niveau, at et forbud kunne hæves igen?

Claus Larsen-Jensen hørte ministeren sige, at sandsynligheden for at komme hjem fra mødet med en afbalanceret aftale om ålen var begrænset. Håndklædet var måske næsten kastet? Det var nødvendigt at tage hensyn til ålens bevarelse, men der var også nogle fiskere, som ville komme i klemme ved et forbud. Bornholmske fiskere kæmpede allerede med stigende sælbestande, der spiser store mængder af Østersøens fisk. Også på Jyllands vestkyst var eksistensgrundlaget ved at forsvinde. Havde ministeriet foretaget beregninger, der viste konsekvenserne for fiskerne?

Erling Bonnesen bakkede ministeren op og mente, at Kommissionens forslag mindede om en molbohistorie. Der skulle naturligvis fiskes på et bæredygtigt grundlag, men ålefiskere på f.eks. Bornholm og Langeland måtte ikke lades i stikken.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde sagde til Rasmus Nordqvist, at ålebestanden ganske rigtigt havde det vanskeligt. Derfor havde man i Danmark klare forvaltningsplaner for, hvordan man kan beskytte den. Ålefiskeriet var nu reduceret med 50 pct. Regeringen var også forundret over Kommissionens forslag, men var nødt til at tage udgangspunkt i det, og forhandlingsoplægget var ikke et forsøg på at snige sig udenom. Et totalforbud fra den 1. januar, som hverken gælder Middelhavet eller glasål, er ikke en balanceret tilgang. Claus Larsen-Jensen havde ret i, at en sådan også må tage socioøkonomiske konsekvenser med i betragtning. Nogle fiskere lever alene af ålefiskeri, så et forbud ville få alvorlige konsekvenser. Hvis forbuddet kom, måtte man forsøge at hjælpe fiskerne, men det kunne blive vanskeligt, for der er ikke så mange andre fiskearter i Østersøen, og den politiske aftale om EHFF-programmet omfattede endnu ikke ordninger, der kunne kompensere ålefiskerne. Før man tænkte kreativt, gjaldt det dog om med stærke argumenter at forsøge at få en afbalanceret ordening igennem på rådsmødet. Der kunne blive tale om en indfasningsperiode, og at andre lande også skulle leve op til forvaltningsplaner, hvor man ikke kun inddrager et af ålens livsstadier, men også yngel.

Med hensyn til torsken kan der være store forskelle på, hvordan bestandene udvikler sig, og derfor var der brug for at kigge på den konkrete situation. Det var fast praksis for håndteringen af de databegrænsede arter. Torsken havde det forhåbentlig snart bedre, men man måtte anerkende, at bestandene havde problemer i visse farvande.

Til Finn Sørensen sagde hun, at der i Danmark ikke foregår et egentligt erhvervsmæssigt fiskeri af havbars, men kun et mindre, dog stigende, rekreativt fiskeri med fiskestang på den jyske vestkyst. Erhvervsmæssigt har det derimod stor betydning i området omkring Den Engelske Kanal, så der ville givet komme drøftelser om forvaltningen af havbars på rådsmødet.

Til Jan E. Jørgensen sagde hun, at forordningen kun ville gælde et år, men hvis forbuddet kom, ville det kunne forlænges.

Rasmus Nordqvist gentog, at forhandlingsoplægget ikke i tilstrækkelig grad inddrog forsigtighedsprincippet, som ellers er afgørende for verdenshavenes ressourcer. Videnskaben sagde, at ålen var stærkt truet. Ministeren sagde, at Danmark fulgte forvaltningsplanerne, men var de baseret på videnskabelig evidens? Danmarks rolle i forhandlingerne burde være at beskytte ålebestandene i hele EU frem for at bruge forhandlingsenergi på lempeligere vilkår for danske fiskere. De kunne ikke fange ål alligevel, hvis arten blev udryddet.

Finn Sørensen gentog sit spørgsmål om, hvad ministeren ville lægge vægt på i forhandlingerne. Ville hun arbejde for et fiskeri af glasål og for, at forbuddet ikke kun kommer til at gælde Østersøen? Eller var det fint, hvis bare danske fiskere fik lempeligere forhold? Det var naturligvis stadig relevant, hvilken betydning et forbud ville få for erhvervet, og om der kunne laves en overgangsperiode.

Med hensyn til havbars måtte ministeren anerkende, at det er ulogisk at tillade erhvervsfiskeri af havbars, når man forbyder lystfiskeri.

Claus Larsen-Jensen gentog sit spørgsmål om, hvorvidt ministeriet havde regnet på de socioøkonomiske konsekvenser. Det var væsentligt at slå fast, at et forbud ikke alene ville ramme fiskerne, men hele lokalsamfund med deres serviceerhverv, producenter af garn og skibe. Fiskeriet var efterhånden koncentreret meget få steder i landet, og Bornholm var f.eks. i en kritisk fase, hvor volumen af de opgaver var ved at blive for lille, og hele erhvervet kunne forsvinde. Kompensationer kunne være gode til at få nogle skibe ud af erhvervet, men det var en nødløsning. Opgaven måtte være at sikre, at vilkårene er til stede for erhvervenes overlevelse. Ville ministeren slås for dette på rådsmødet? Han opfordrede til at bruge en argumentation, der sigtede til regional og social udvikling i Europas udkantsområdet og ikke alene de enkelte erhverv.

Kenneth Kristensen Berth tog ministerens svar som udtryk for, at der ikke kunne fremføres en saglig begrundelse for enkeltdelene i Kommissionens forslag – det var uhyrligt og urovækkende. Dansk Folkeparti ville støtte forhandlingsoplægget, som var et forsøg på rettidig omhu.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde takkede Kenneth Kristensen Berth for støtten og Claus Larsen-Jensen for at understrege, hvad hun mente med en balanceret tilgang. Det var uforståeligt, at Enhedslisten kunne være uenig og samtidig påstå, at man ikke forstod hendes tilgang. Hun havde til fulde redegjort for den: Det handlede om både at tage hensyn til ålens tilstand og de socioøkonomiske konsekvenser. Forskningsmæssigt var det vanskeligt at studere bestandens udvikling, men den var kritisk, og derfor var fiskeriet da også reduceret med 50 pct.

Til Claus Larsen-Jensen sagde hun, at ålefiskeri ikke er et stort erhverv i en samlet dansk sammenhæng. Ålefiskeriet tegner sig for 20 mio. kr. ud af de 3-4 mia. for det samlede danske fiskeri. Der er 70-80 bedrifter, for hvem ålefiskeri er en væsentlig indtægt. Det

måtte man tage med i overvejelserne om, hvordan man kunne opnå et balanceret resultat på rådsmødet.

Til Rasmus Nordqvist sagde hun, at regeringen støttede forsigtighedsprincippet, og at kvoter fastsættes på grundlag af forvaltningsplaner, videnskabelig rådgivning og målsætningen i den fælles fiskeripolitik om maksimal bæredygtig udvikling, MSY.

Hun gjorde Finn Sørensen og Rasmus Nordqvist opmærksom på, at Enhedslisten og Alternativet plejede at gå meget op i de små kystfiskeres forhold, bl.a. i forbindelse med fiskeriforhandlingerne, og de ville blive ramt af et forbud. Man kunne i det mindste ønske sig en indfasning. Regeringen arbejdede skam for noget mere restriktivt, nemlig at glasål og Middelhavet ikke skulle undtages fra et eventuelt forbud.

Rasmus Nordqvist var ikke ligeglad med erhvervene, men bare prøvede at finde ud af, om en afbalanceret tilstand betød, at der kunne skrues op for fiskeriet et sted, f.eks. Østersøen, hvis man skruede ned et andet sted, f.eks. for glasål i Middelhavet. Ville man faktisk gå efter strammere regler overalt – eller efter at lempe reglerne for Østersøen?

Finn Sørensen sagde, at han ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, fordi han ikke havde fået svar på de spørgsmål, han havde stillet, heller ikke vedrørende havbars.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde svarede Rasmus Nordqvist, at hendes tilgang ikke var den, han beskrev. Regeringen gik ikke efter at skrue op et sted og ned et andet. Hun ville gerne tale om reduktioner, men et totalt forbud fra den 1. januar var ikke afbalanceret.

Med hensyn til havbars sagde hun, at erhvervsfiskeriet også ville omfattes af begrænsninger. Halvdelen af året ville der ikke være et fuldstændigt forbud mod rekreativt fiskeri, og endelig ville der blive mulighed for catch-and-release.

Rasmus Nordqvist meddelte, at Alternativet på den baggrund kunne støtte forhandlingsoplægget.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten havde ytret sig imod.

2. Kommissionens meddelelse om fremtiden for fødevarer og landbrug

– *Præsentation og udveksling af synspunkter*

KOM (2017) 0713

Rådsmøde 3586 – bilag 2 (sammenfatning side 2)

Rådsmøde 3556 – bilag 4 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde 17-18/7-17)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 2 er fremtidens landbrugspolitik, hvor Kommissionen nu har fremlagt en meddelelse. Formandskabet ønsker på den baggrund en første drøftelse på rådsmødet. Egentlige forslag forventes først at følge i sommeren 2018. Det hænger sammen med tidsplanen for EU's fremtidige budget. Udgangspunktet er helt grundlæggende, at det fremtidige budget forhandles af finansministrene. Landbrugsministrenes fokus er derimod på selve indholdet i landbrugspolitikken.

Kommissionens beskrivelse i meddelelsen er meget overordnet. Der er gode takter med fokus på forenkling, miljøudfordringer og markedsorientering. Der er også andre punkter som omfordeling af direkte støtte og fokus på mindre bedrifter, hvor jeg er mere bekymret. Der er spændende ideer i meddelelsen, men det kommer meget an på, hvordan de bliver ført ud i livet. Kommissionen lægger op til en ny grøn arkitektur med større fokus på effekt og mere metodefrihed for medlemslandene til at vælge indsatser, som passer til deres forhold.

Det kan have potentiale til en bedre landbrugspolitik, hvor der fokuseres på fælles mål og målsætninger på EU-plan. Der vil ikke være tale om detaljerede EU-regler ned på bedrifts- og markniveau. Derimod får medlemslandene et større ansvar for, hvordan man så vil gøre det. Det skal aftales i en strategisk plan, som dækker begge søjler i landbrugspolitikken. Planen skal godkendes af Kommissionen.

Nu skal vi selvfølgelig i gang med at diskutere meddelelsen. Umiddelbart er der tre overordnede hovedemner.

For det første skal vi holde fast i markedsorienteringen og styrke landbrugets konkurrenceevne. Det gør vi ikke gennem mere landbrugsstøtte og slet ikke gennem mere gammeldags støtte som højere priser og kvoter. Vi skal undgå nye støtteordninger eller regler, som øger markedsreguleringen. Derimod bør der fokus på samspillet med innovation, forskning og nye indtjeningsmuligheder.

For det andet skal landbrugspolitikken også kunne bidrage til at løfte de udfordringer, der er i forhold til eksempelvis miljø, biodiversitet og klima. Det gælder især i forhold til klima, hvor der er brug for at tænke nyt.

Endelig er der et helt afgørende punkt, og det er forenkling. Vi har en landbrugspolitik, der er udviklet over 50 år. Der er brug for, at vi ser på de mange lag af støtteordninger og regelsæt. Hele kontrollen af landbrugspolitikken er i mange tilfælde baseret på landbrugspolitikken fra 1980'erne, hvor støtten blev givet til produkter. I dag gives støtten derimod i overvejende grad til arealer og ud fra helt andre betingelser. Derfor skal vi have mere fokus på risiko og proportionalitet i kontrollen, så byrden for landmænd og administration reduceres.

Der er brug for at se på, om det reelt er en risiko, hvis der f.eks. også udbetales støtte til et vådt hjørne af en mark. Der er brug for at overveje, hvordan f.eks. information fra landmændenes anvendelse af præcisionslandbrug og øget adgang til satellitdata kan gøre hverdagen lettere.

Kommissionens oplæg er meget åbent og indeholder mange gode ideer. Vi må håbe, at det bliver materialiseret på den rigtige måde i de forslag, som Kommissionen kommer med til sommer.

Det bliver en lang forhandlingsproces, som vil strække sig over mange år. Vi skal også forberede os på en forhandlingssituation, hvor Storbritannien ikke er med.

Rasmus Nordqvist forstod, at der skulle finde en diskussion sted om hele rammen for landbrugsstøtteordningen, og at det gjaldt om at undgå en ny flerårig aftale, der ville bevare den meget store, uhensigtsmæssige landbrugsstøtte.

Han syntes godt om Kommissionens forslag om, at klimahåndteringen skulle indtænkes i fremtidens landbrugspolitik, og opfordrede til, at Danmark lagde særlig vægt på dette punkt, eftersom alle lande næppe ville gøre det.

Miljø- og fødevareministeren delte Rasmus Nordqvists betragtninger om rammen i forhold til landbrugsstøtte. Danmark havde ingen interesse i, at støtten blev skævvredet i forhold til konkurrenceevnen, og heller ikke i, at støtten antog alle mulige forskellige variationer rundt om i EU.

Regeringen var ligesom Rasmus Nordqvist af den opfattelse, at landbrugspolitikken er et godt redskab til at løse klima- og miljømæssige dagsordener.

3. Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1370/2013 om foranstaltninger til fastsættelse af støtte og restitutioner i forbindelse med den fælles markedsordning for landbrugsprodukter for så vidt angår den kvantitative begrænsning for opkøb af skummetmælkspulver

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2017) 0692

Rådsmøde 3586 – bilag 2 (samlenotat side 7)

EUU alm. del (17) – bilag 159 (udvalgsmødereferat side 143, senest behandlet i EUU 27/10-17)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 3 er tilpasning af intervention af skummetmælkspulver. Jeg nævnte også sagen i november. Vi har set en situation med lave priser på skummetmælkspulver og høje priser på smør.

Pointen med forslaget er, at der ikke automatisk skal opkøbes skummetmælkspulver til lager, hvis afregningsprisen på mælk er god. Vi kan derfor støtte forslaget.

4. Forslag til Rådets forordning om fastsættelse for produktionsåret 1999/00 af produktionsafgifterne og koefficienten for beregning af tillægsafgiften for sukker og om fastsættelse for produktionsåret 2000/01 af produktionsafgifterne for sukker

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2017) 0619

Rådsmøde 3586 – bilag 2 (sammenfatning side 9)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 4 handler om tilbagebetaling af produktionsafgifter på sukker. EU-Domstolen har afgjort, at der skal ske en tilbagebetaling af afgifter for årene 1999-2001. Desværre er det den tredje sag, som Kommissionen har tabt. Det er ikke nogen nem øvelse at finde frem til dem, der var sukkerroeavlere for over 15 år siden. Men vi er nødt til at følge EU-Domstolens afgørelse, så vi støtter forslaget.

5. Rådskonklusioner om miljøinnovation og cirkulær økonomi

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2017, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2015) 0614, KOM (2016) 0180, KOM (2017) 0479

Rådsmøde 3586 – bilag 2 (sammenfatning side 11)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 5 er vedtagelse af rådskonklusioner om miljøinnovation. Konklusionerne fokuserer på fire overordnede temaer:

1. Sammenhængende produktpolitik
2. Transparens og digitale værktøjer
3. Incitamenter til at fremme innovation
4. Lokal handling og bevidsthed

Rådskonklusionerne anerkender resultatet af fitnessstjkket vedrørende EU's miljømærkeordning Blomsten, og rådskonklusionerne støtter derfor udbredelse af miljømærkeordningen. Regeringen støtter udkastet til rådskonklusioner.

Rasmus Nordqvist noterede sig, at rådskonklusionerne understregede intentionerne med direktivet om offentlige indkøb. Direktivet var godt og fornuftigt, men man havde i den danske implementering af det i sin tid ikke til fulde fået udnyttet mulighederne for at sikre grønne indkøb i den offentlige sektor. Han opfordrede derfor ministeren til med udgangspunkt i de nye rådskonklusioner at give de nyvalgte kommunalbestyrelser redskaber til for alvor at kaste sig ud i cirkulære, klimavenlige indkøb. Dermed kunne man styrke intentionen med direktivet.

Miljø- og fødevarerministeren oplyste, at regeringen efter jul ville præsentere sin strategi for en cirkulær økonomi. Her ville det stå klart, hvordan regeringen forholdt sig til temaerne.

6. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 13.16